

Nota

Gent, Vrijdagmarkt 9-10

Fase 1

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel
Nota Gent, Vrijdagmarkt 9-10- Fase 1. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteurs
Jolien Vranken en Robrecht Vanoverbeke

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba - OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2023-0754

Plaats en datum
Evergem, 18 september 2025

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 3202
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
De Zwarte Doos, Gent

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	1
1.2	<i>Aanleiding</i>	4
1.2.1	Algemeen	4
1.2.2	Geplande werken en impactanalyse	5
1.3	<i>Onderzoekstraject</i>	7
2	Proefputtenonderzoek	11
2.1	<i>Werkwijze en strategie</i>	11
2.1.1	Onderzoeksdoelstellingen	11
2.1.2	Onderzoeksvragen	11
2.1.3	Methoden en technieken	12
2.1.4	Organisatie van het vooronderzoek	13
2.2	<i>Assessment</i>	15
2.2.1	Landschappelijke en aardkundige situering	15
2.2.2	Interpretatie stratigrafie	15
2.2.3	Sporen en structuren	21
2.2.4	Vondsten en stalen	29
2.3	<i>Synthese onderzoeksresultaten</i>	31
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	31
2.3.2	Confrontatie met resultaten eerder vooronderzoek	34
2.3.3	Verwachting archeologisch erfgoed	34
2.3.4	Onderzoeksvragen: antwoorden	34
2.4	<i>Besluit</i>	35
3	Samenvatting	37
4	Bijlagen	38
4.1	<i>Determinatietabel aardewerk</i>	38
5	Lijsten	38
5.1	<i>Figurenlijst</i>	38
5.2	<i>Tabellenlijst</i>	38
6	Bibliografie	39

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

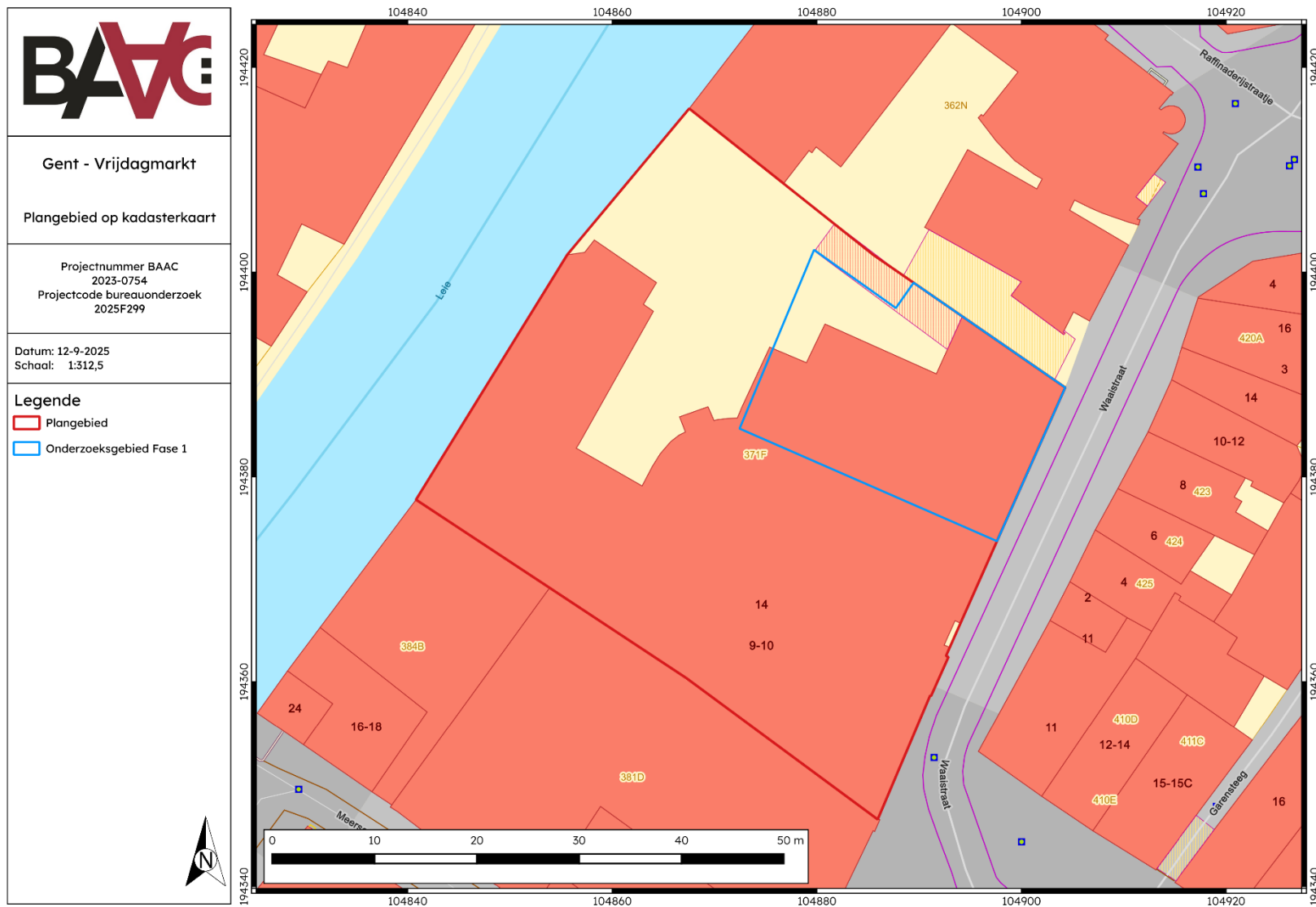
Naam site	Gent, Vrijdagmarkt 9-10		
Ligging	Vrijdagmarkt 9-10, gemeente Gent, provincie Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Gent, Afdeling 2, Sectie B, Perceel 371F		
Coördinaten	Noordwest:	x: 104840,80	y: 194415,98
	Noordoost:	x: 104904,27	y: 194415,98
	Zuidwest:	x: 104840,80	y: 194346,54
	Zuidoost:	x: 104904,27	y: 194346,54
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2023-0754		
ID in akte genomen AN	ID 23855 ¹		
Oppervlak plangebied AN	2.300 m ²		
Oppervlakte geplande werken	1.863 m ²		
Oppervlakte Deelfase 1	500 m ²		
Proefputtenonderzoek	Projectcode	2025F299	
	Veldwerkleider	Robrecht Vanoverbeke (archeoloog)	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen bvba (Erkenningsnummer: OE/ERK/Archeoloog/2015/00020)	
	Betrokken actoren	Jasper Billemont (archeoloog) Jolien Vranken (archeoloog)	
	Betrokken derden	Gunter Stoops (Dienst Stadsarcheologie Gent)	

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen² of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen³, tenzij anders vermeld.

¹ WILLAERT 2022

² GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

³ DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2025 – geografisch

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart.

1.2 Aanleiding

1.2.1 Algemeen

De voorliggende nota omvat een deel van de uitgestelde uitvoer van de maatregelen opgenomen in de opgemaakte archeologienota. Het uitgevoerde bureauonderzoek met advies tot proefputtenonderzoek werd gerapporteerd in de archeologienota “Vrijdagmarkt 10 (Gent, Oost-Vlaanderen)” (ID 23855)⁴. De synthese van het bureauonderzoek luidde als volgt:

“De opdrachtgever plant werken aan het gebouwenbestand met adres Vrijdagmarkt 9 en 10 in Gent. Het gebouwenbestand wordt gerestaureerd en opgewaardeerd, waarbij een aantal kelders worden uitgediept en waarbij een nieuw stuk kelder wordt uitgegraven. De dieptes van de bodemingrepen variëren tussen 68 cm en 409 cm. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 2.300 m², de gecombineerde oppervlakte van de bodemingrepen bedraagt ca. 1.863 m². Omdat het terrein zich situeert binnen de vastgestelde, archeologische zone van Gent, en de geplande werken de oppervlaktecriteria overschrijven, moet een archeologienota toegevoegd worden aan de vergunningsaanvraag.

Gent is gelegen binnen de Vlaamse Vallei. De stad is tot ontwikkeling gekomen op de samenvloeiing van de Leie en de Schelde. Het Gentse landschap wordt voornamelijk gekenmerkt door de Blandijnberg - een getuigenheuvel die zich iets verder ten zuiden van het plangebied situeert - én nog enkele andere zandige opduikingen. Het hoogtemodel doet vermoeden dat er in het verleden reeds maaiveldwijzigingen hebben plaatsgevonden.

Het projectgebied situeert zich binnen de eerste stadsversterking van Gent en situeert zich dus sinds de 11e eeuw binnen het bebouwde stadsweefsel. Bij archeologisch onderzoek binnen de projectgrenzen zijn effectief sporen van bewoning aangetroffen die teruggaan tot zelfs de 10e eeuw. Dit toont aan dat het projectgebied zeker reeds bebouwd was in de volle middeleeuwen. Ook oudere sporen kunnen geenszins uitgesloten worden. Bij het reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek binnen de projectgrenzen situeerde het maaiveld zich op een hoogte van ca. +6,30 m TAW.

Op de historische kaarten vanaf de 16de eeuw is te zien dat het projectgebied doorheen de eeuwen steeds bebouwd was. De bebouwing lijkt zich voornamelijk te situeren langsheen de Waaistraat, maar ook aan de zijde van de Leie zijn op de meeste cartografische bronnen een aantal gebouwen weergegeven. De huidige bebouwing binnen de projectgrenzen betreft het gebouw van de Bond Moyson en Ons Huis. Het gebouw van de Bond Moyson dateert uit 1899, Ons Huis uit 1902. De navolgende decennia heeft het gebouwenbestand verschillende aanpassingen gekend.

Op basis van het bureauonderzoek kan gesteld worden dat het plangebied zich binnen een waardevolle archeologische site situeert. Via archeologisch onderzoek is binnen de projectgrenzen reeds bebouwing vastgesteld uit de volle middeleeuwen. Ook oudere sporen kunnen aangetroffen worden. Uit deze gegevens komt naar voor dat een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten, gezien de ligging van het plangebied in een stedelijke context met een complexe verticale stratigrafie, de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. Op deze manier kunnen de aard en diepte van de eventueel aanwezige archeologische niveaus bepaald worden en kan nagegaan worden welke impact het uitgraven van de bestaande kelders gehad heeft op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.”

⁴ WILLAERT 2022

1.2.2 Geplande werken en impactanalyse⁵

De opdrachtgever voorziet ingrijpende werken aan de Vrijdagmarkt 9-10 in Gent, waarbij het historisch hoofdgebouw aan de kant van de Vrijdagmarkt maximaal behouden blijft en wordt gerestaureerd en opgewaardeerd. Het jaren '50 gebouw langs de Leie wordt behouden en gerenoveerd. Het archiefgebouw, een voormalig fabrieksgebouw, wordt gerenoveerd met maximaal behoud van gevel en volume. Het archiefgebouw is onderkelderd, deze kelder blijft ongewijzigd.

De gebouwen (uit de jaren '90 van vorige eeuw) tussen bovenvermelde volumes worden volledig afgebroken en vervangen door nieuwbouw. De bestaande kelder onder deze moderne gebouwen blijft behouden en voor een groot deel verder verdiept om gebruiksruimtes en technische lokalen te kunnen onderbrengen op deze verdieping. Onder het jaren '90 niveau bevindt zich nog een historische kelder. Ook deze bestaande kelder wordt verdiept en zal één geheel vormen met de nieuwe kelder onder het binnengebied.

Het bestaande verharde binnengebied is grotendeels onderkelderd, en huisvest de bestaande parking. De bestaande parkeerkelder wordt verder verdiept en de niet onderkelderde zone die zich deels onder het jaren '90 gebouw en deels onder het verharde binnengebied bevindt, wordt mee onderkelderd.

Gelet op de complexiteit van de geplande werken werd onderstaand overzichtsplan opgesteld (zie Figuur 3). De verschillende dieptes zijn gerekend vanaf het nulpas van +8,94 m TAW. De dieptes van de bodemingrepen variëren van 68 cm onder het bestaande pas tot 409 cm onder het bestaande pas.

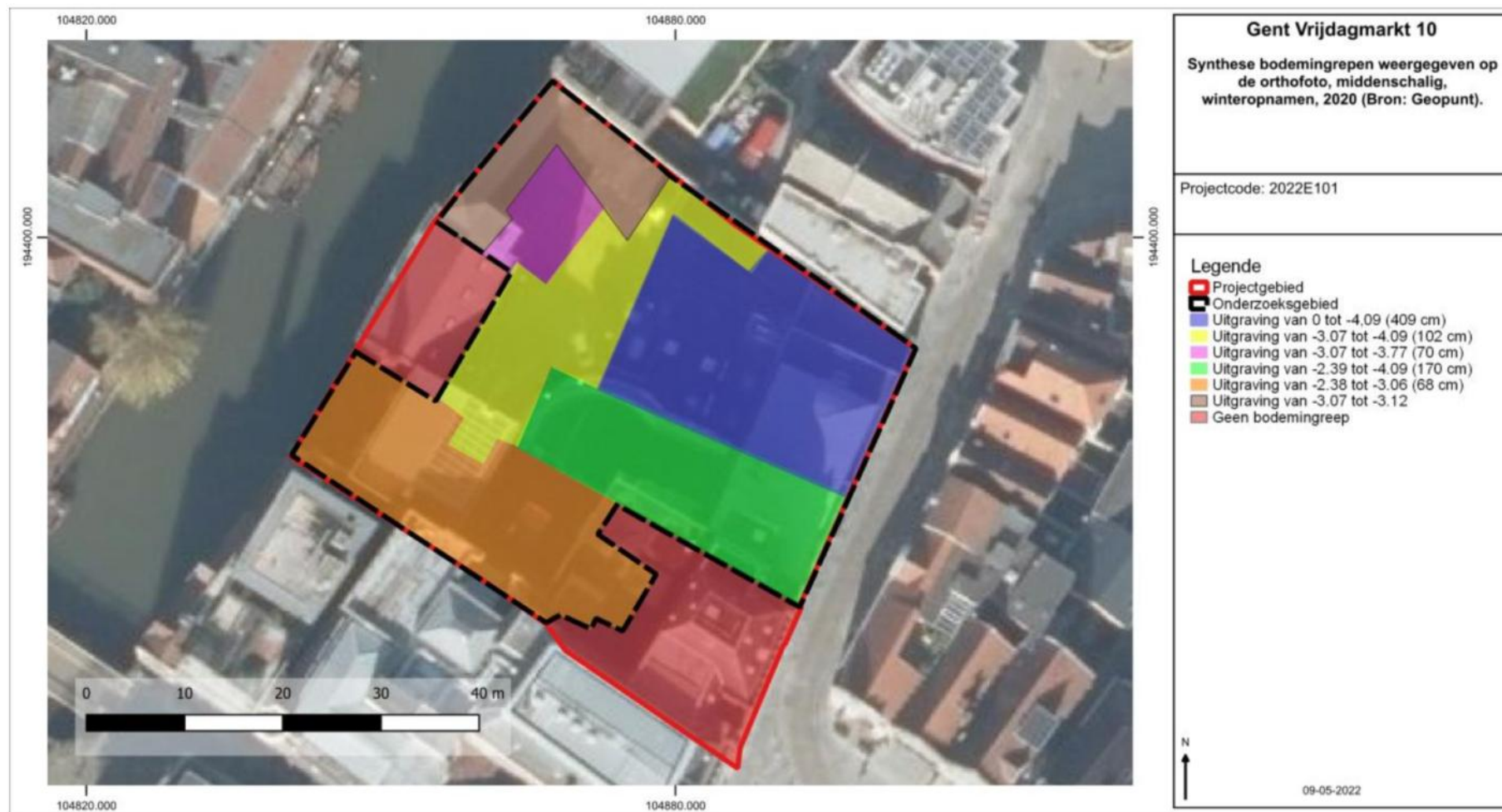
Op Figuur 3 zijn de ontworpen TAW-hoogtes van het project weergegeven.

- Blauwe zone (uitgraving van 0 tot 409 cm-mv): 511 m²
- Gele zone (uitgraving van 307 cm-mv tot 409 cm-mv): 300 m²
- Roze zone (uitgraving van 307 cm-mv tot 377 cm-mv): 87 m²
- Bruine zone (uitgraving van 307 cm-mv tot 312 cm-mv – heraanleg vloer dus 50 cm bodemingreep): 162 m²
- Groene zone (uitgraving van 239 cm-mv tot 409 cm-mv): 350 m²
- Oranje zone (uitgraving van 238 cm-mv tot 306 cm-mv): 450 m²

In de rode zones worden géén bodemingrepen voorzien. In het zuidelijk terreindeel, aan de zijde van de Vrijdagmarkt omvat de rode zone een historische kelder die bewaard blijft. De overige kelders binnen de projectgrenzen zijn relatief recent en dateren van tijdens de aanleg van de bestaande bebouwing.

De gecombineerde oppervlakte van de geplande werken bedraagt aldus 1.863 m². Van de zone waar bodemingrepen worden voorzien is een deel niet onderkelderd, een deel onderkelderd tot +5,87 m TAW en een deel onderkelderd tot +6,55 m TAW.

⁵ WILLAERT 2022

Figuur 3: Overzichtsplanning van de geplande werken.⁶

⁶ WILLAERT 2022

1.3 Onderzoekstraject

Het geadviseerde vooronderzoek opgelegd in het Programma van Maatregelen van de archeologienota ID 23855⁷ omvatte een proefputtenonderzoek. Op basis van het bureauonderzoek kon namelijk gesteld worden dat het plangebied zich binnen een waardevolle archeologische zone bevindt. Voorgaand archeologisch onderzoek binnen het plangebied heeft bovendien bebouwing uit de volle middeleeuwen kunnen vaststellen. Ook oudere sporen zouden zeker kunnen aangetroffen worden binnen de contouren van de nieuwe ontwikkeling. Het plangebied verkreeg m.a.w. een hoge waardering voor het aantreffen van archeologische resten. Als conclusie stelde men in het uitgevoerde bureauonderzoek dat een verder onderzoek mét ingreep in de bodem diende uitgevoerd te worden om deze waarden in kaart te brengen. Er werd gekozen voor proefputten, dit gezien de ligging van het plangebied in een stedelijke context met een complexe verticale stratigrafie. Op deze manier zouden de aard en diepte van de eventueel aanwezige archeologische niveaus kunnen bepaald worden en zou men kunnen nagegaan welke impact de bestaande bebouwing reeds gehad heeft op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.

Er werd een proefputtenplan opgesteld waarbij zes werkputten, verspreid over het terrein, werden voorgesteld, zie Figuur 4. Reeds voorafgaand aan de start van het veldonderzoek werd dit puttenplan licht gewijzigd, aangezien was gebleken dat men zou afzien van de uitgraving onder het te behouden historische gebouw. Op die manier werd werkput 6 een kwartslag gedraaid. Ook werkputten 1 en 2 werden geherpositioneerd, dit naar aanleiding van gekende verstoringen in de ondergrond (palen voormalig gebouw) en rekening houdend met de toegang tot de werf. Dit werd in overeenstemming met de Dienst Stadarcheologie Gent doorgevoerd. In Figuur 5 wordt het aangepaste proefputtenplan weergegeven.

Kort na de opstart van het proefputtenonderzoek werd echter duidelijk dat het geadviseerde onderzoek niet in één fase zou kunnen worden uitgevoerd, maar diende opgesplitst te worden in twee uitvoerings- en rapportagefases.

Proefput 1 en 2 zijn gesitueerd in een zone waarbij het maaiveld gelijkloopt met het straatniveau (ca. +8,60 m TAW). Proefputten 3-4-5-6 zijn geplot in de bestaande kelders van het jaren '90 gebouw, waarbij het maaiveld daar minstens 3 m dieper ligt dan de straat. Om redenen van civieltechnische aard was niet mogelijk om de voorziene proefputten in de lagere zone (proefputten 3-4-5-6), in de bestaande keldervolumes al te onderzoeken. Het grondwaterpeil op de site stond namelijk op bijna dezelfde hoogte als deze keldervloeren. Om het grondwater te verlagen met een globale bemalingssysteem dient eerst een keermuur te worden geplaatst. Om die keermuur (CSM) te plaatsen dient echter het terrein eerst te worden afgevlakt en dient de hogere zone, waar werkput 1 en 2 zich situeerden, deels te worden afgegraven.

Bijgevolg was het niet mogelijk om alle proefputten binnen één onderzoekstraject uit te voeren en te rapporteren. Om die reden werd in samenspraak met de initiatiefnemer en de Dienst Stadsarcheologie gekozen om eerst werkputten 1 en 2 te onderzoeken, deze te rapporteren in de noodzakelijk nota met een nieuw Programma van Maatregelen. Op die manier kon het afgraven van deze hoger gelegen zone mogelijk worden gemaakt. De overige proefputten kunnen zo op een later tijdstip (na plaatsen bemaling en keermuur) worden uitgevoerd en de resultaten ervan gerapporteerd in een nieuwe, afzonderlijke nota.

⁷ WILLAERT 2022

Het onderzoekstraject werd bijgevolg in twee zones/onderzoeksfases opgedeeld (zie Figuur 6):

- Onderzoeksgebied fase 1: Hoger gelegen zone (500 m²)
- Onderzoeksgebied fase 2: Lager gelegen zone (1.800 m²)

In voorliggende nota worden de onderzoeksresultaten van fase 1 besproken, namelijk proefputten 1 en 2. Fase 2 zal op een later moment, nadat de nodige voorzieningen getroffen zijn, uitgevoerd worden.

Bijkomend aan het proefputtenonderzoek werden twee deelopdrachten toegevoegd aan het onderzoek. Het betrof de beschrijving en fotogrammetrische registratie van twee muurelementen in de typische Doornikse kalksteen. Delen van deze muurpartijen werden reeds waargenomen en beschreven als Steen 163 in de inventaris van de Gentse Stenen.⁸ Deze muurresten werden op heden reeds opgemeten en deels geregistreerd, echter zullen de resultaten hiervan worden gerapporteerd in de nota van deelfase 2 aangezien deze muren zich ter hoogte van proefput 3 bevinden en onderzoek in die proefput vermoedelijk nog meer informatie zal opleveren.

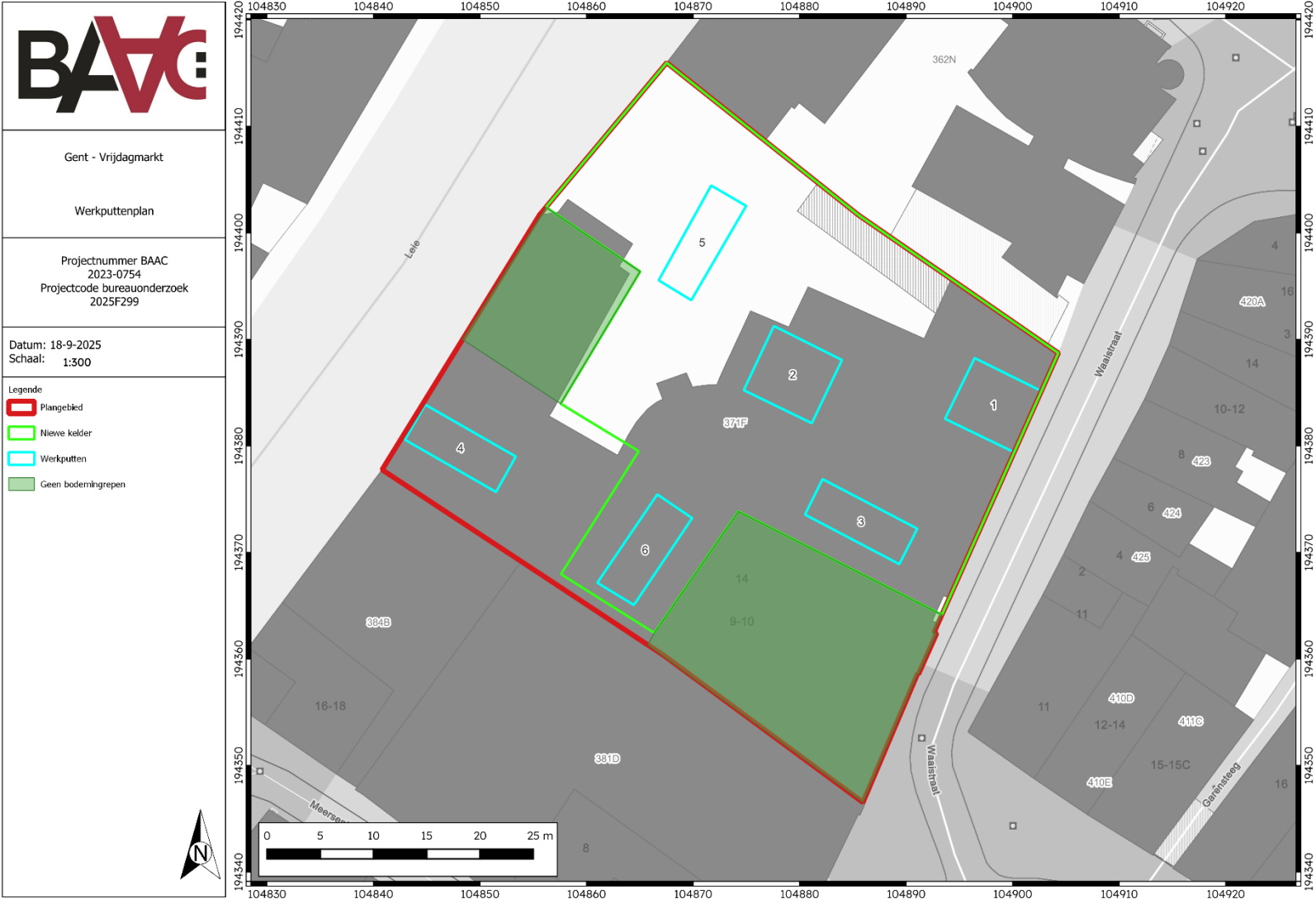
Het proefputtenonderzoek in zone 1 werd door BAAC Vlaanderen bvba uitgevoerd op 9 september 2025, onder leiding van erkend archeoloog Robrecht Vanoverbeke.

Figuur 4: Opgesteld proefputtenplan archeologienota.⁹

⁸ RAVESCHOT 1989

⁹ WILLAERT 2022

Figuur 5: Aangepast werkputtenplan.

2 Proefputtenonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstellingen

Een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten heeft als doel een nauwkeuriger zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw en gaafheid van de te onderzoeken zones alsook de aanwezigheid van archeologische waarden in de vorm van sporen in te schatten. Na dit onderzoek kunnen er uitspraken gedaan worden over de archeologische waarde van de totaliteit van het terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van dat terrein te onderwerpen aan archeologisch onderzoek. Dit representatief staal laat ons toe om de archeologische verwachting te toetsen en een gefundeerde uitspraak te doen over de totale archeologische waarde van het terrein en over het kennispotentieel van een mogelijk vervolgtraject. Dit doel wordt met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt. Zowel het deel van het terrein dat onderzocht wordt als het deel van de sporen dat opgegraven wordt, is steeds statistisch representatief en laat toe uitspraken te doen over het geheel van het terrein.

Een proefputtenonderzoek wordt toegepast op terreinen met een middelhoge tot zeer hoge en bijzondere archeologische verwachting en waarbij een complexe stratigrafie wordt verwacht. In regel is de kans op archeologische sporen op deze terreinen niet uit te sluiten tot zeer waarschijnlijk, maar steeds onzeker. Verder is de aard, ruimtelijke spreiding en bewaringstoestand van deze sporen onbekend. Daarnaast geeft het proefputtenonderzoek ook een gedetailleerd inzicht in de bodemopbouw van het terrein.

Indien de kans op aanwezigheid van waardevolle archeologische ensembles vrijwel onbestaande wordt gewaardeerd, is het proefputtenonderzoek in regel het eindpunt van het archeologisch traject. Wanneer de aanwezigheid van relevante sporen en structuren echter duidelijk wordt aangetoond, wordt een advies voor een vervolgtraject geformuleerd. Vaak bestaat dit uit een opgraving op specifiek afgebakende zones van het onderzoeksterrein.

Deze onderzoeksopdracht van het proefputtenonderzoek kadert binnen de algemene doelstelling van een vooronderzoek, namelijk het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische site en de karakteristieken en bewaringstoestand van deze site, alsook een analyse van de relatie met het landschap, de waarde en de impact van de geplande werken – die tijdens het eerdere vooronderzoek niet werd gehaald.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Bij het proefputtenonderzoek werden in het PvM van de archeologienota (ID 23855)¹⁰ volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Hoe diep bevindt zich het archeologisch leesbare niveau?
- In hoeverre is het plangebied verstoord?
- Hoeveel archeologisch relevante horizonten kunnen onderscheiden worden?
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?

¹⁰ WILLAERT 2022

- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
- Welke specifieke activiteiten (bewoning, ambachtelijke activiteiten) hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden?
- Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
- Passen deze in de historische context van de locatie?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Wat is de datering en samenstelling van aangetroffen ophogingslagen?
- Hoe verhouden de waarnemingen zich tot het reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek binnen de projectgrenzen.
- Zijn de waarnemingen van die aard dat een vlakdekkend onderzoek zich opdringt? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?
- Sluiten de resultaten aan op het opgravingsplan van het reeds uitgevoerde onderzoek binnen het plangebied?
- Hebben de bewaarde archeologische resten potentieel om ons iets meer te vertellen over o.a. het aantal, de inrichting/fasering, bewoners van het Steen?
- Worden er resten (kaaimuur/dijk) gevonden die in verband gebracht kunnen worden met het graven/aanleg van de Nieuwe Leie? Wat vertelt het profiel ons over de bodemkundige situatie aan de oever?

2.1.3 Methoden en technieken

Voor de *algemene bepalingen* wordt verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken in de Code Goede Praktijk.¹¹

De specifieke methodologie werd gerapporteerd in het Programma van Maatregelen van de archeologienota “*Vrijdagmarkt 10 (Gent, Oost-Vlaanderen)*” (ID 23855)¹². Deze omvatte volgende elementen:

- Er worden twee proefputten en vier proefsleuven aangelegd. In deze nota gaat de focus echter uit naar proefput 1 en 2.
 - o Proefputten 1 en 2 (elk 6,5m x 6,5m): de proefputten situeren zich ter hoogte van de geplande ondergrondse ruimte (impact van -4,09 m). Doel is o.a. om de stratigrafische opbouw in kaart te brengen.
- In elke proefput wordt de volledige stratigrafische sequentie onderzocht tot op moederbodem (indien nodig door middel van een sondering/boring).
- Het aantal vlakken en de aanlegdieptes worden tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider. In het geval van diep uitgegraven contexten (bvb. waterputten) worden de uitgravingsdieptes aan de hand van boringen achterhaald.
- In elke proefput worden minstens twee profielwanden geregistreerd in functie van de stratigrafische opbouw.

¹¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021.

¹² WILLAERT 2022

2.1.4 Organisatie van het vooronderzoek

Het onderzoek van proefput 1 en 2 werd uitgevoerd op 9 september 2025 onder leiding van erkende archeoloog Robrecht Vanoverbeke. Hij werd hierbij bijgestaan door archeologen Jasper Billemont en Jolien Vranken. Er werden twee proefputten aangelegd met een totale oppervlakte van ca. 30 m².

De proefputten werden aangelegd met behulp van een rupskraan van 30 ton met een gladde graafbak van 2,00 m. Van alle werkputten werden overzichtsfoto's gemaakt. De proefsleuven en sporen werden ingetekend door middel van een RTS en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Gebruik makend van een GIS-omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Het onderzoek werd uitgevoerd volledig conform de Code van Goede Praktijk.

Bij de uitvoer van de het onderzoek werden de locatie en de afmetingen van de proefputten lichtjes aangepast ten opzichte van het opgestelde puttenplan.¹³ In het Programma van Maatregelen werden binnen het onderzoeksgebied van fase 1 namelijk twee proefputten voorgeschreven met afmetingen van 6,5m x 6,5m. De effectieve aangelegde proefputten waren in uitvoering echter kleiner qua oppervlakte: 5,2m x 3,8m (proefput 1) en 3,6m x 3m (proefput 2). Deze aanpassingen werden doorgevoerd in het kader van de beperkte manoeuvreer- en stockageruimte voor de uitgegraven grond op de site. Bovendien moest de inrit tot de lopende bouwwerf en doorrijruimte gevrijwaard blijven. Bijgevolg werd proefput 1 enkele meters verplaatst naar het zuidwesten zodat deze zich niet langer t.h.v. de werfinrit bevond. Ondanks de herpositionering en de minder onderzochte oppervlaktes, konden toch gedegen uitspraken worden gedaan wat betreft archeologische waardering.

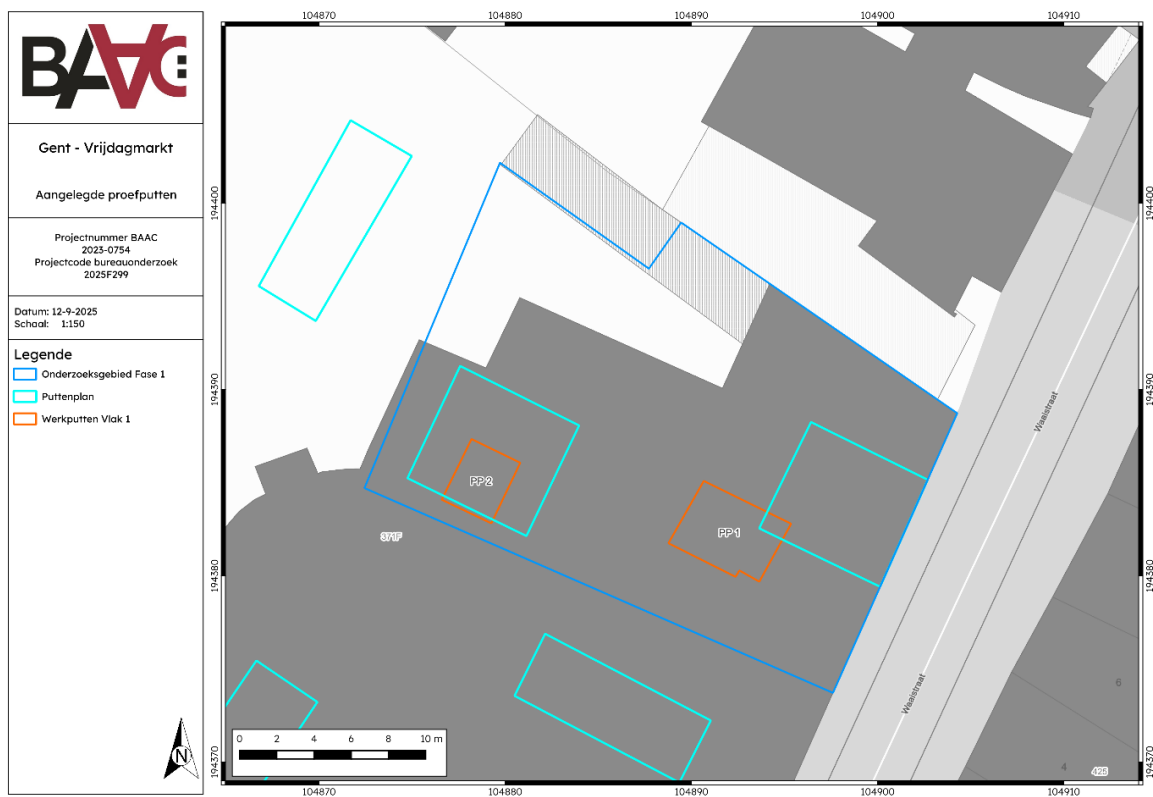

Figuur 7: Foto's van het terrein tijdens het onderzoek

¹³ WILLAERT 2022

Figuur 8: Aanleggen van werkput 2.

Figuur 9: Aangelegde proefputten 1 en 2 t.o.v. de voorziene inplanting.

2.2 Assessment

2.2.1 Landschappelijke en aardkundige situering

De landschappelijke en aardkundige situering van de onderzoekslocatie kwam reeds uitgebreid aan bod in de archeologienota (ID 23855)¹⁴. Hieronder worden de meest relevante passages aangehaald.

Gent is gelegen binnen de Vlaamse Vallei. De Vlaamse Vallei vormt een lage zandige vlakte met een gemiddelde topografische ligging lager dan +10 m TAW. De Vlaamse Vallei, alsook haar vertakkingen, vormt een complex van deels bedolven pleistocene thalwegen die in opeenvolgende fasen tot diep in het substraat ingesneden werden en tussendoor met oud quartair -, eemiaan - en weichseliaanafzettingen opgevuld werden. Het huidig oppervlak valt samen met het topvlak van de laatste fluvioperiglaciale weichseliaanafzettingen. Op het einde van het weichseliaan en doorheen het holoceen werd dit oppervlak ingesneden door de rivieren en tot laagterras in reliëf gesteld. Gent is tot ontwikkeling gekomen op de samenvloeiing van de Leie en de Schelde. Het Gentse landschap wordt voornamelijk gekenmerkt door de Blandijnberg - een getuigenheuvel die zich iets verder ten zuiden van het plangebied situeert - én nog enkele andere zandige opduikingen. Daartussen situeren zich moerassige dalbodems. Het plangebied zelf situeert zich op een hoogteligging van ca. +7,0 - +8,2 m TAW. Het lokaal hoogtemodel doet vermoeden dat het terrein is opgehoogd in het verleden.

Op schaal van de geologie is het plangebied gelegen binnen het Lid van Vlierzele (Formatie van Gentbrugge). De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiige siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele. Het Lid van Vlierzele is een groen tot grijsgroen fijn zand dat een duidelijke horizontale of kruisgewijze gelaagdheid vertoont aan de top. Soms is het ook homogeen met veel tubulaties door bioturbatie. Deze zanden werden afgezet in een epicontinentale zee. Naar onder toe gaat het meestal over in een homogeen kleiig zeer fijn zand met kleilenzen. Bovenaan kunnen ook gedifferentieerde kleilagen voorkomen met humeuze intercalaties. De afzetting bevat slechts weinig macrofossielen. Harde zandsteenbanken komen regelmatig voor en werden vroeger plaatselijk aangewend als bouwsteen.

Op het tertiair rust het quartair pakket en dat wordt ter hoogte van het plangebied gekarteerd als type 3. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het weichseliaan tot mogelijk vroeg-holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het quartair.

2.2.2 Interpretatie stratigrafie

In regel dient per proefput de volledige stratigrafie in kaart te worden gebracht. Echter was dit in proefput 1 zo goed als onmogelijk. Door de vele bouwsporen (muren en funderingen) én verstoringen (door bestaande betonnen funderingspalen) was de bovenste 2m volledig als vergraven te klasseren. Pas vanaf ca. 1,75 m onder de betonplaat (ca. +7,05 m TAW) kwamen intacte bodemlagen aan het licht. Daarom werd centraal in de proefput verdiept naar vlak 3, waardoor de oostelijke wand kon dienstdoen als profiel (zie Figuur 11 en Tabel 2). Het profiel vertoont een opeenvolging van diverse (laat)midleleeuwse ophogingslagen (met o.a.

¹⁴ WILLAERT 2022

aardewerk en dierlijk botmateriaal, zie verder), waarin ook mogelijke sporen van verbranding werden aangetroffen. Vervolgens werd dit profiel met een smalle kraanbak verdiept tot de moederbodem, waarvan de top werd ingemeten werd op +5,80 m TAW (ca. 3 m -MV).

Figuur 10: opschonen van het profiel in proefput 1.

Ter hoogte van proefput 2 werd al snel duidelijk dat de aanleg van de naastgelegen recente kelder van de jaren '90 een grote verstoring had aangebracht. Het zuidwestelijk gedeelte van de proefput was verstoord bij de aanleg van de kelder, waarvan de schuine uitgraving in het profiel zichtbaar was (profiel 2.1, zie Figuur 12 en Tabel 3). Het noordoostelijk gedeelte van de proefput bevatte wel nog een intact middeleeuws ophogingspakket bestaande uit zwart tot donkergrijs zand met een grote hoeveelheid aan baksteenbrokken, houtskoolspikkels en mortelfragmenten. Het profiel werd in twee keer aangelegd, een eerste niveau op +6,6 m TAW (ca. 2,10 m -MV) en een tweede keer op ca. 3,10 m -MV. Bij het verdiepen tot het tweede niveau werd een venig pakket geraakt dat de moederbodem afdekte en mogelijk gelinkt kan worden aan de natte omstandigheden in de riviervallei van de Leie. Onder dit venig pakket werd de moederbodem waargenomen, maar door het snel opkomende grondwater konden geen nauwgezette registraties worden uitgevoerd.

Het bodemarchief in proefput 1 omvatte drie archeologisch relevante niveaus: een eerste op ongeveer 1 m onder maaiveld, ter hoogte van de vele bakstenen bouwresten én de top van een 13de-eeuwse natuurstenen muur (S1001). Het tweede vlak situeerde zich ter hoogte van de intacte middeleeuwse lagen in vlak 2. Een derde en diepste niveau werd niet concreet aangelegd, maar kan wel worden verwacht op de top van de moederbodem.

Proefput 2 toonde twee archeologisch relevante niveaus: een eerste ter hoogte van het middeleeuws ophogingspakket (vlak 1) en een tweede ter hoogte van de moederbodem (vlak 2). Een overzicht van de dieptes is terug te vinden in Tabel 1.

Tabel 1: Overzicht aangelegde vlakken en dieptes

TAW-waarden (+m TAW)		
	PP 1	PP 2
Maaiveld	8,75	8,75
Vlak 1	7,66 - 8,09	6,46 - 6,64
Vlak 2	7,03	5,4 - 5,6
Vlak 3	5,81	-

Figuur 11: Profiel proefput 1 op vlak 3 (boven) en uitgraving tot moederbodem (onder)

Tabel 2: Beschrijving profiel 1.1

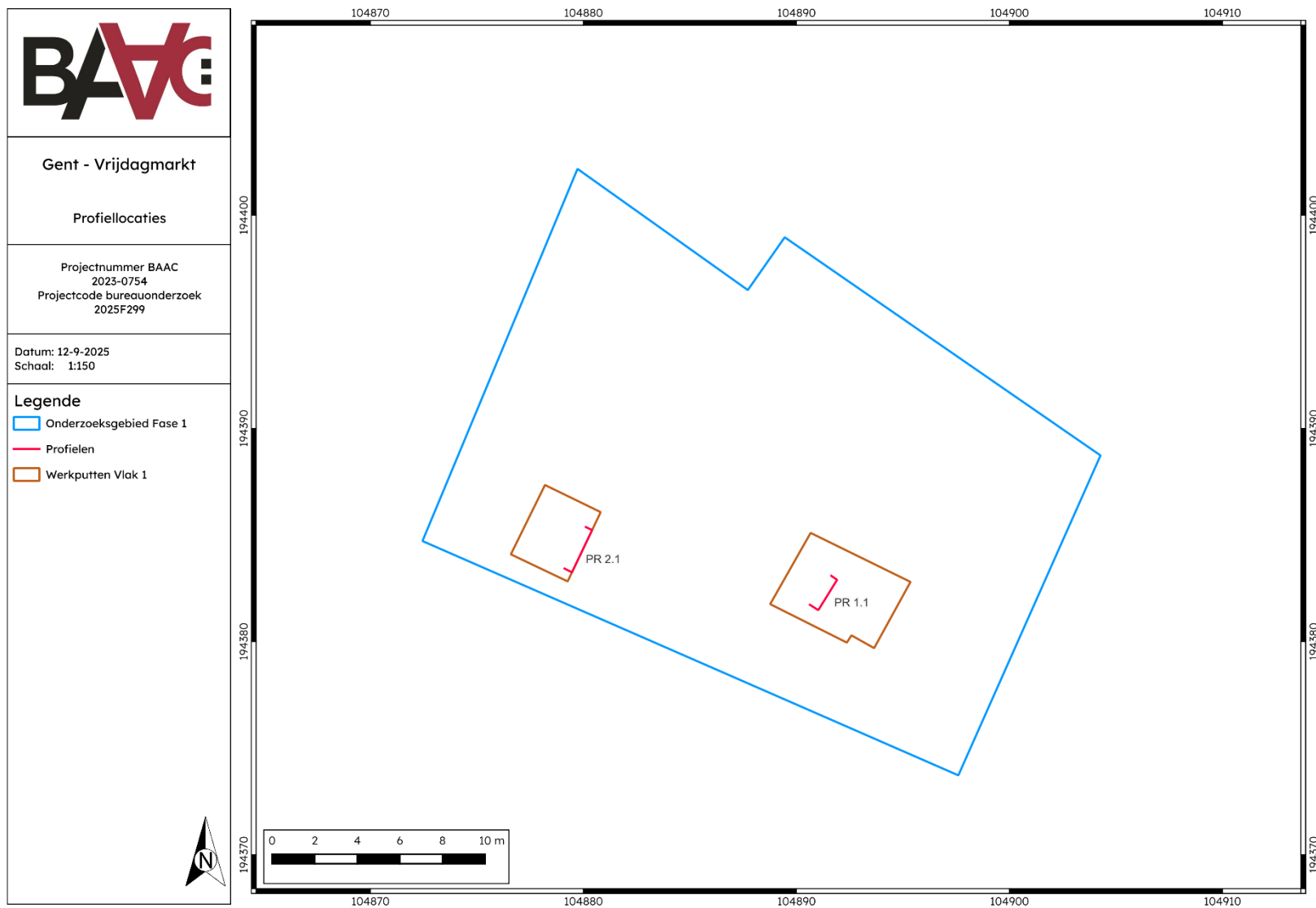
Laag	Beschrijving	
1.	Kuil (S1008)	Bruinrood zand met sporen van verbranding
2.	Ophogingspakket (S1009)	Geelbruin zand met ijzerconcreties en mangaanspikkels
3.	Puinfundering (S1007)	Brokken rode baksteen en natuursteen
4.	Ophogingspakket	Lichtgrijs en geelbruin zand
5.	Ophogingspakket (S1010)	Donkergrijs en zwart zand met houtskool-, aardewerk- en botfragmenten
6.	Ophogingspakket	Lichtgrijs en geelbruin zand met sporen van verbranding
7.	Ophogingspakket	Donkergrijs tot zwart zand met houtskoolspikkels
8.	Ophogingspakket	Geelbruin zand
9.	Ophogingspakket	Zwart kleilig zand met houtskoolspikkels
10.	Moederbodem	Blauwgrijs kleilig zand

Figuur 12: Profiel proefput 2 op vlak 1 (boven) en vlak 2 (onder)

Tabel 3: Beschrijving profiel 2.1

Laag	Beschrijving	
1.	Gewapend beton	-
2.	Verstoringspakket	Geelbruin zand
3.	Ophogingspakket (S2001)	Zwart tot donkergrijs zand met baksteen-, houtskool- en mortelfragmenten
4.	Venig pakket	Zwart weinig pakket met organische bijmenging

Figuur 13: Overzichtskaart van de profielregistraties.

2.2.3 Sporen en structuren

Proefput 1

In totaal werden 10 sporen geregistreerd in proefput 1, waarvan het merendeel te dateren is in de postmiddeleeuwse periode (zie Tabel 4). Daarnaast werden ook middeleeuwse sporen aangetroffen, waaronder een onderbroken muur in Doornikse natuursteen, een puinfundering, een kuil en diverse (brand)lagen.

Tabel 4: Sporenlijst proefput 1

Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Textuur/ bouw materiaal	Kleur/maten bouw materiaal	Inclusies/ Mortel	Datering
1001	1	1	Muur	Natuursteen	Onregelmatig	Kalkmortel	LME
1002	1	1	Kelder	Donkerrode baksteen	17x8x4 cm	Cementmortel	19de eeuw
1003	1	1	Muur	Rode baksteen	18x10,5x4	Kalkmortel	post-ME
1004	1	1	Fundering	Rode baksteen	22,5x8,5x4,5 cm	Kalkmortel	post-ME
1005	1	1	Kelder	Donkerrode baksteen	19x9x4,5 xm	Cementmortel	19de eeuw
1006	1	1	Ophoging	Zandig	Grijsbruin en zwart	Baksteen, houtskool en mortel	19de eeuw
1007	1	2	Fundering	Rode baksteenbrokken en natuursteen	Divers	Puin	LME
1008	1	2	Kuil	Zandig	Roodbruin en zwart	Houtskool	ME
1009	1	2	Ophoging	Zandig	Geelbruin	IJzer- en mangaanconcreties	ME
1010	1	2	Ophoging	Zandig	Zwart-donkergrijs	Houtskool, aardewerk en botmateriaal	ME

In vlak 1 kwamen voornamelijk subrecente kelderstructuren en -muren aan het licht die getuigen van een drukke bouwactiviteit voorgaand aan de nieuwbouw van 1991. Deze structuren waren opgebouwd uit donkerrode baksteen en cementmortel met baksteenformaten gaande van 17x8x4 cm tot 19x9x4,5 cm. Ook in vlak 2 waren deze subrecente structuren nog aanwezig. Het betreft een L-vormige kelder (S1002, zie Figuur 14) waarbij de vloer grotendeels werd uitgebroken, vermoedelijk verstoord bij de plaatsing van een funderingspijler. De tweede kelderstructuur (S1005, Figuur 15) is een schacht naar een kelder of pompput, met een dichtgemetst kanaal richting het zuidwesten en een afdeksteen van een goot.

Figuur 14: Vlak 1 in werkput 1 met de vele baksteenresten.

Figuur 15: Kelderstructuur S1002 met centraal in beeld schacht S1005.

Doorheen de vele bakstenen bouwresten werden drie delen van één oorspronkelijk onderbroken muurpartij in Doornikse natuursteen aangetroffen. Deze drie fragmenten (S1001) lagen op één rij en werden ingekapseld in het bouwwerk van de subrecente kelder S1002. Deze muur, met een breedte van ca. 80 cm, staat haaks op de straat en parallel aan de geregistreerde muur van Steen S163. Naar alle waarschijnlijkheid kan dit restant worden toegeschreven aan een dergelijke stadswoning, een gelijkaardig Steen langs de huidige Waaistraat, te dateren in de 13de eeuw (zie Figuur 16). De verdere opbouw naar onderen toe kon niet worden geregistreerd aangezien daarvoor de recentere structuren dienden te worden verwijderd.

Figuur 16: Muurfragmenten in natuursteen op één lijn (S1001). Zicht van de Waaistraat richting Leie.

Bij de aanleg van vlak 2 en het voorzichtig uitbreken van enkele subrecente muren (S1002) werden verschillende laatmiddeleeuwse lagen (waaronder S1009 en S1010), een puinfundering (S1007) en een kuil (S1008) aangetroffen (zie Figuur 18). Vlak 2 bevond zich op +7,03 m TAW. De kuil was rond en had een roodbruine en zwarte vulling met houtskoolspikkels. De kuil bevond zich in een eerste middeleeuws ophogingspakket (S1009) bestaande uit geelbruin zand. Ook de puinfundering lag 'op' S1009 en was opgebouwd uit fragmenten felrode baksteenfragmenten waarvan de afmetingen niet meer te achterhalen waren, maar een laatmiddeleeuwse datering niet uitsluiten. Een profiel doorheen de middeleeuwse laag, kuil en puinfundering werd geregistreerd (zie hoger). Dit profiel toonde een duidelijke opeenvolging van verschillende middeleeuwse pakketten met sporen van verbranding (zie hoofdstuk 2.2.2). In één van deze pakketten (S1010) werden verschillende scherven middeleeuws aardewerk en dierlijk botmateriaal aangetroffen. De aardewerkfragmenten dateren de laag in de late middeleeuwen (13de eeuw - zie verder)

Figuur 17: Vlak 2 in werkput 1 met de kuil (S1008), lagen en puinfundering (S1007).

Figuur 18: Profiel 1.1 met de afwissling aan ophogingslagen.

Proefput 2

In proefput 2 werd slechts één spoor aangetroffen (zie Tabel 5), namelijk een ophogingspakket (S2001). Dit pakket had een zwarte tot donkergrijze zandige vulling vermengd met baksteen-, houtskool-, en mortelfragmenten. In de vulling werd één scherp grijsbakkend aardewerk aangetroffen, wat deze laag in de late middeleeuwen plaatst. Dit pakket bevond zich enkel in het noordoostelijk gedeelte van de proefput, aangezien de rest van de put verstoord was. Deze verstoring is te wijten aan de aanleg van de naastgelegen kelder tijdens de bouw van 1991. Vermoedelijk werd de kelder aangelegd met behulp van een 'open put' en werden geen damwanden of een keermuur geplaatst. De grens tussen de verstoring en het intact ophogingspakket is zowel in het vlak als in profiel 2.1 heel duidelijk waarneembaar (zie hoofdstuk 2.2.2. en Figuur 19).

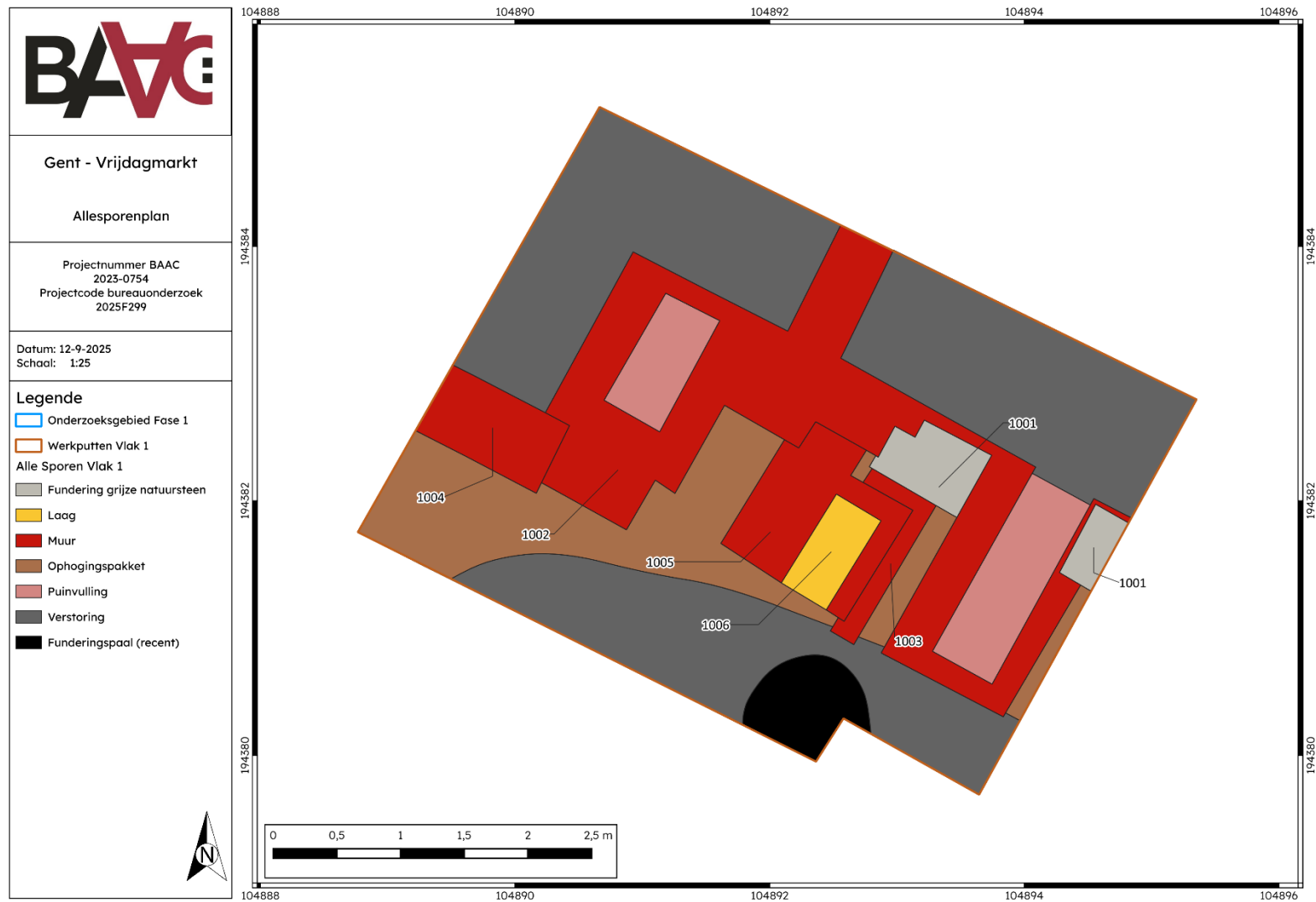
Tabel 5: Sporenlijst proefput 2

Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Textuur/ bouw materiaal	Kleur/maten bouw materiaal	Inclusies/ Mortel	Datering
2001	2	1	Ophoging	Zandig	Zwart tot donkergrijs met blauwe vlekken	Baksteen, houtskool en mortel	ME

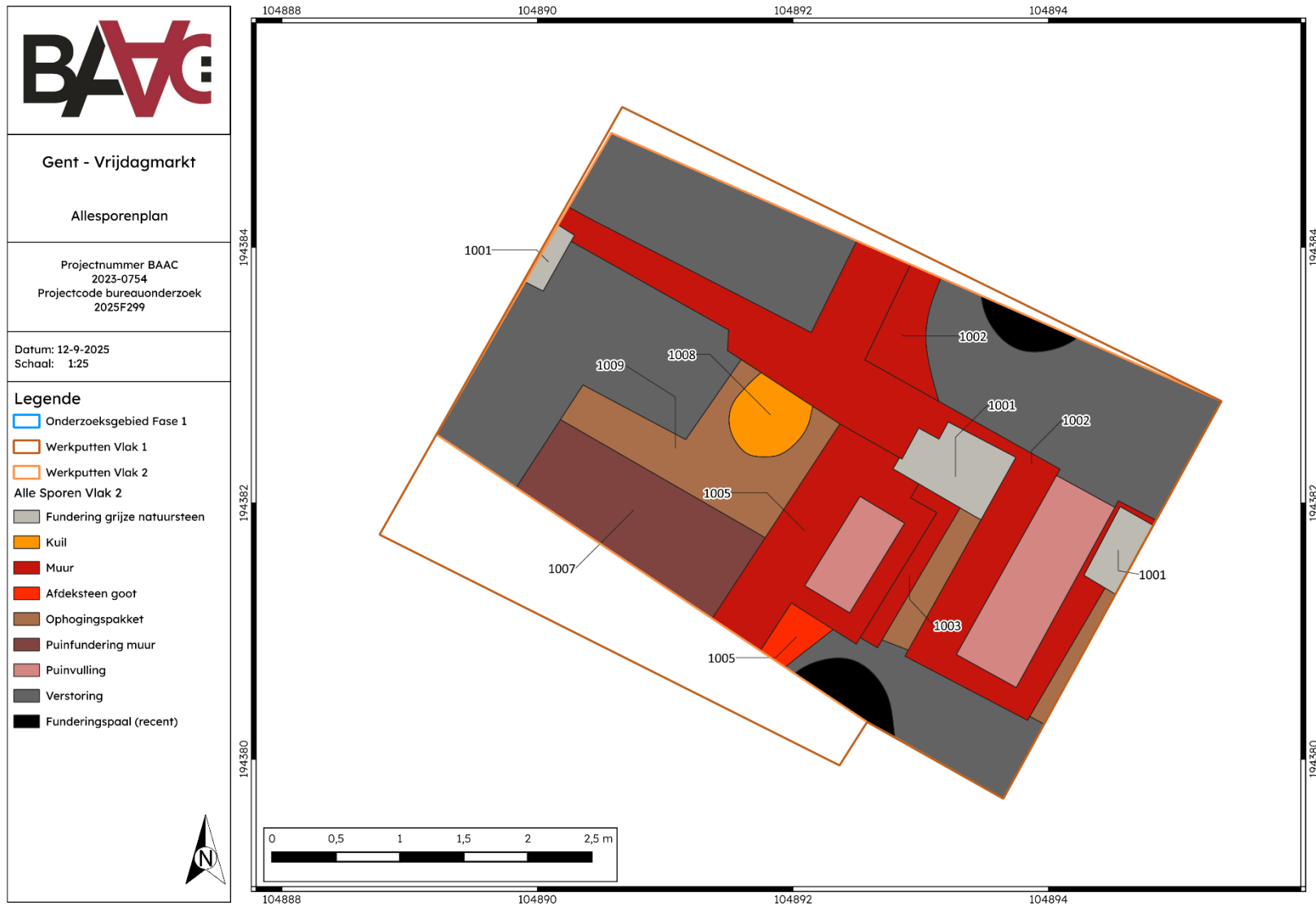

Figuur 19: Ophogingspakket S2001 met verstoring in vlak 1 (links) en profiel (rechts)

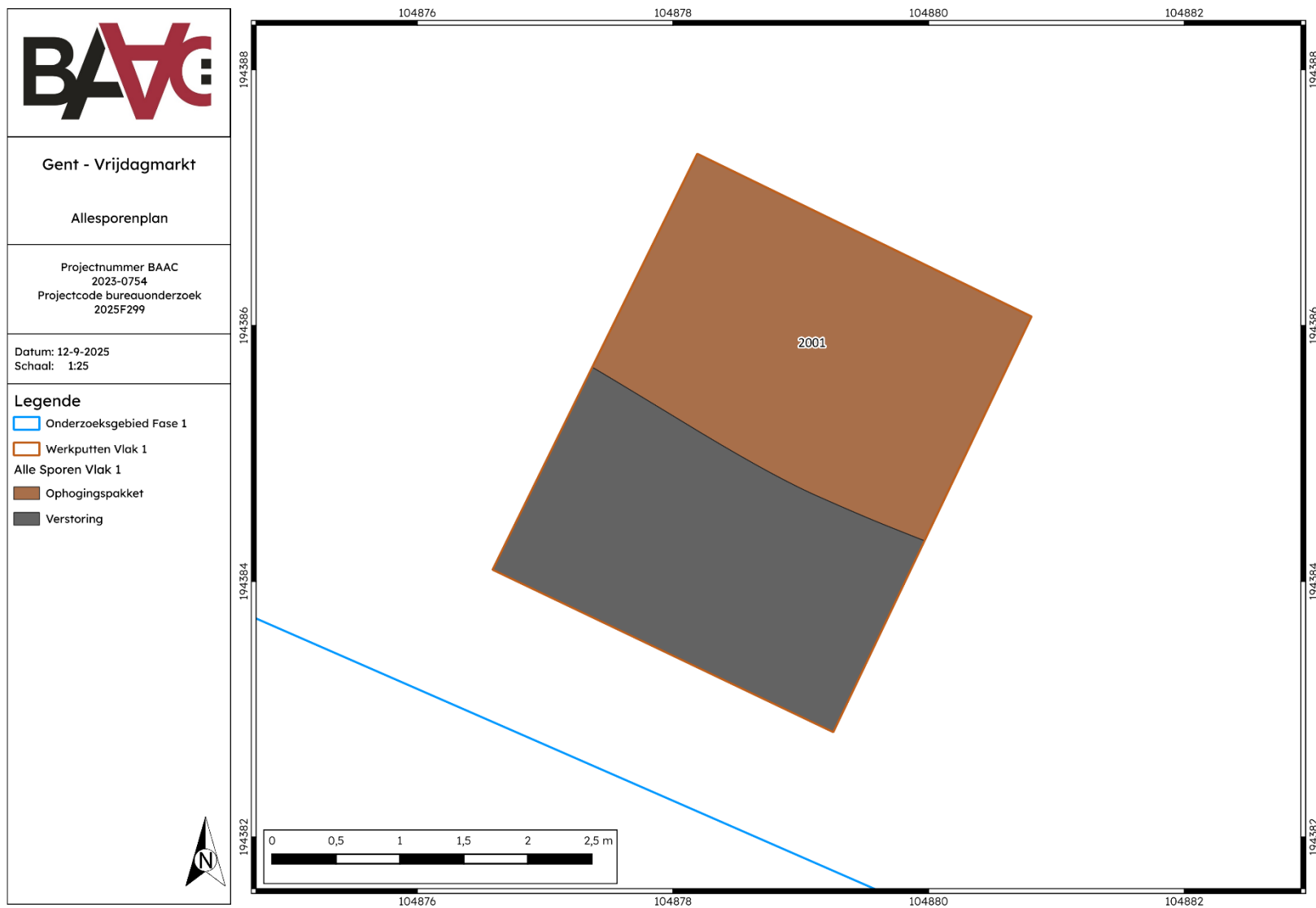
Weergave onderzoek: kaarten

Figuur 20: Algemeen sporenplan van proefput 1 vlak 1.

Figuur 21: Algemeen sporenplan van proefput 1 vlak 2.

Figuur 22: Algemeen sporenplan van proefput 2 vlak 1.

2.2.4 Vondsten en stalen

Tijdens het proefputtenonderzoek werden drie vondstnummers uitgeschreven. V1 en V2 werden verzameld bij de aanleg van profiel 1.1 in proefput 1 en V3 bij de aanleg van het vlak in proefput 2. Er werden geen grondstalen genomen voor verder natuurwetenschappelijk onderzoek of daterend onderzoek.

Tabel 6: Vondstenlijst

Vondst	WP	Vlak	Spoor	Profiel	Context	Categorie	Subcategorie	Datum
1	1	3	1010	1.1	AFW	AW		9/09/2025
2	1	3	1010	1.1	AFW	BOT	DBOT	9/09/2025
3	2	1	2001		AAVL	AW		9/09/2025

Aardewerk (E. Schynkel)

Alle scherven werden gedetermineerd op basis van aardewerksoort en eventuele verdere deelcategorie. Daarna is verder gekeken naar vorm, vormdetails en versiering. Per aardewerksoort werd een telling uitgevoerd van het aantal scherven (per vormelement en in totaal) en werd gekeken naar het minimum aantal individuen op basis van het aantal aanwezige randen (MAI). Er werd ook getracht een ruwe datering te plakken op het materiaal.

Voor de inventarisatie van het aardewerk is gekozen voor het opstellen van een determinatietabel in excel die volgende elementen bevat:

- Administratie: vondstnummer, werkputnummer, vlaknummer en spoornummer
- Aard van het materiaal: aardewerksoort en eventuele deelcategorie
- Kwantificatie van het aardewerk: per vormelement, in zijn geheel, aantal aan elkaar passende scherven en MAI
- Gegevens betreffende vorm, versiering en afwerking
- Chronologie: ruwe begin- en einddatering
- Opmerkingen

Voor de inventaris wordt verwezen naar de assessmenttabel in bijlage 4.1, waarin alle data per vondstnummer is verzameld. Uit deze inventaris blijkt dat tijdens het proefsleuvenonderzoek op siteniveau 11 aardewerkfragmenten zijn aangetroffen. Deze werden aangetroffen in twee contexten: profiel 1.1 en spoor 2001.

Er werden vijf aardewerksoorten herkend: grijsbakkend aardewerk (zowel handgevormd als gedraaid), roodbakkend aardewerk, Maaslands aardewerk en zogenaamd 'Paffrath' aardewerk.

Onder het lokale grijsbakkende aardewerk was één zeer lichte wandscherf aanwezig. Vermoedelijk is het kleigehalte bij deze scherf een pak lager dan normaal en is het aandeel vershraling veel sterker aanwezig. Op deze handgevormde scherf was een groeflijnsversiering aanwezig van twee golvende lijnen. Dit is een vrij eenvoudige decoratietechniek, waarbij het patroon van de golflijnen voornamelijk in de 12e en 13e eeuw veelvuldig lijkt voor te komen.

Figuur 23: Grijsbakkende handgevormde scherf met groeflijnversiering (V1)

Onder de vondsten was ook importaardewerk aanwezig. Eén randscherf kan als zogenaamd "paffrath" worden herkend. Het baksel heeft een typische bladerdeegstructuur en komt voornamelijk voor van de 11e eeuw tot het midden van de 13e eeuw. Daarnaast waren ook drie fragmenten van Maaslands aardwerk aanwezig, drie witbakkende en met een meer roze-oranje bakking. Onder het witbakkende aardwerk was één scherf aanwezig met restanten van gelige loodglazuur. Dit Maaslandse aardwerk kent pas vanaf de 12e eeuw een grote verspreiding naar Vlaanderen.

Figuur 24: zogenaamd "paffrath" aardewerk (links) en maaslands aardewerk (rechts)

Alles samen genomen lijken de vondsten uit het profiel te dateren in de late middeleeuwen, mogelijk specifiek in de 13e eeuw. De vondst uit spoor 2001 kan minder duidelijk gedateerd worden en is in de volle tot late middeleeuwen te situeren.

De ingezamelde vondsten hebben geen conservatie of behandeling nodig. De ingezamelde vondsten hebben in de eerste plaats een waarde als chronologische marker voor de antropogene sporen. De verdere archeologische en cultuurhistorische waarde van de vondsten wordt bijzonder laag ingeschat. Op basis van het assessment van de vondsten hebben de meeste vondsten hun informatiewaarde bereikt en kunnen enkel gebruikt worden

om de sporen te dateren en een beperkt inzicht te geven in de materiële cultuur. De vondsten kunnen echter nog informatiewaarde bezitten voor onderzoek in een ruimer kader en in samenhang met verder onderzoek op de site zelf. Ze dienen dan ook te worden bewaard en gedeponereerd volgens de beschreven methode in de Code van Goede Praktijk

Dierlijk bot

In werkput 1 werd en bij de aanleg van profiel 1.1 een vijftal fragmenten dierlijk botmateriaal verzameld.

Bewaring en deponering

De verzamelde vondsten werden aan een basisregistratie, assessment en eventuele analyse onderworpen en voorlopig bewaard volgens de beschreven methoden in de Code van Goede Praktijk. Op basis van de waardering van het vondstenbestand en de bepaling van de mogelijkheden tot exploitatie van kenniswinst kon bepaald worden dat de verzamelde vondsten een voldoende goede bewaring kennen en kunnen leiden tot kennisvermeerdering. Aangezien deze vondsten nog informatiewaarde hebben en nog in een ruimer kader onderzocht kunnen worden, dienen ze bewaard te blijven. Deze vondsten worden gedeponereerd volgens de beschreven methode in de Code van Goede Praktijk.

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Op basis van de resultaten van het proefputtenonderzoek kan geconcludeerd worden dat de bodem binnen de contouren van het onderzoeksgebied van deelfase 1 ondanks enkele verstoringen toch nog voor grote delen intact blijkt. De aanwezige verstoringen tekenden zich duidelijk af bij de aanleg van de proefputten, meer bepaald in de vorm van enkele betonnen funderingspalen in werkput 1 en een verstoringspakket ter hoogte van proefput 2. Deze verstoringen zijn te linken aan de bouw uit de jaren '90 van vorige eeuw. Vermoedelijk werd de kelder aangelegd met behulp van een 'open put' en werden geen damwanden of een keermuur geplaatst, waardoor een brede strook rondom de kelder verstoord werd.

Figuur 25: De proefputten geplot op het funderingsplan van de gebouwen uit de jaren '90 van vorige eeuw. Daarop aangegeven de ronde funderingspalen en de bestaande kelderwand.¹⁵

Ondanks de aanwezige verstoringen werden ook verschillende archeologisch relevante sporen en niveaus aangetroffen. Dit voornamelijk in proefput 1, maar ook het middeleeuws ophogingspakket in proefput 2 vormt een archeologisch relevant spoor. In proefput 1 werden naast 19de-eeuwse bouwsporen ook restanten van een muur in Doornikse natuursteen aangetroffen. Deze muurfragmenten zijn vermoedelijk afkomstig van een Steen uit de 13de eeuw. Daarnaast kwamen ook verschillende (brand)lagen uit de (late) middeleeuwen aan het licht. Vooral deze laatste wijzen op een intact middeleeuws bodemarchief.

Beide proefputten bevatten bijgevolg archeologisch relevante niveaus uit de middeleeuwen.

In Figuur 26 zijn het plangebied en de uitgevoerde proefputten geplot op het Primitief Kadasterplan uit de jaren '30 van de 19de eeuw. Dwars doorheen werkput 1 lijkt een zijgevel te lopen. Het is niet onwaarschijnlijk dat deze getuige is van de middeleeuwse percellering waar de muur in doornikse steen (S1001) de grondlegger van is.

¹⁵ plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 26: Proeput 1 en 2 geplot op het Primitief Kadaster (ca. 1830 - Rijksarchief België)

2.3.2 Confrontatie met resultaten eerder vooronderzoek

Volgens de adviserende archeologienota¹⁶ bood het projectgebied potentieel op een waardevolle archeologische site. Via archeologisch onderzoek was binnen de projectgrenzen immers reeds bebouwing vastgesteld uit de volle middeleeuwen, er werd zeker één middeleeuws Steen aangetroffen. Ook werd vermeld dat oudere sporen aangetroffen konden worden.

Na afloop van de uitvoering van twee van de voorgeschreven zes proefputten kan gesteld worden dat de bodem inderdaad nog restanten van een middeleeuws Steen bevatten. Ook werden verschillende intacte middeleeuwse ophogingslagen aangetroffen met sporen die wijzen op menselijke aanwezigheid. Oudere sporen of structuren dan de volle middeleeuwen werden niet waargenomen, maar zijn zeker niet uit te sluiten. De moederbodem werd immers slechts beperkt blootgelegd.

2.3.3 Verwachting archeologisch erfgoed

Het proefputtenonderzoek heeft aangetoond dat binnen deelzone 1 van het plangebied archeologisch erfgoed aanwezig is. De mate van verstoring lijkt voornamelijk beperkt tot de bovenste lagen, de aanwezige funderingspalen en de rand van het plangebied. Onder en rond deze recente bouwsporen en 19de eeuwse restanten werden immers de intacte middeleeuwse sporen en lagen aangetroffen. Op basis van de resultaten van het proefputtenonderzoek is de archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische waardevolle restanten binnen de contouren van het plangebied hoog.

2.3.4 Onderzoeksvragen: antwoorden

Hieronder worden de onderzoeksvragen beantwoord die van toepassing zijn voor het onderzoeksgebied van fase 1.

- Hoe diep bevindt zich het archeologisch leesbare niveau?

Er werden drie archeologisch relevante niveaus aangetroffen: een eerste ter hoogte van de 13de-eeuwse natuurstenen muur op ca. 1,10 m -MV (+ 7,66-8,09 m TAW), een tweede ter hoogte van de intacte middeleeuwse lagen op ca. 1,7 - 2,3 m -MV (+6,46-7,03 m TAW) en een derde ter hoogte van de moederbodem op ca. 3 m -MV (+5,4-5,81 m TAW).

- In hoeverre is het plangebied verstoord?

Het plangebied is gedeeltelijk verstoord. Er is een verstoringspakket aanwezig aan de rand van het plangebied, vermoedelijk te wijten aan de aanleg van de naastgelegen kelder tijdens de bouw van 1991. Daarnaast zorgen funderingspalen van dezelfde bouw voor enige mate van verstoring.

- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?

In beide proefputten werden intacte en goed bewaarde middeleeuwse sporen (kuil, puinfundering) en ophogingslagen aangetroffen. Daarnaast werden ook drie fragmenten van een muur uit Doornikse natuursteen aangetroffen, dewelke vermoedelijk afkomstig zijn van een Steen uit de 13de eeuw.

¹⁶ WILLAERT 2022

- Welke specifieke activiteiten (bewoning, ambachtelijke activiteiten) hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden?

Binnen het plangebied werden tot nu toe enkel sporen van middeleeuwse bewoning aangetroffen.

- Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?

De muurfragmenten en het middeleeuws aardewerk.

- Passen deze in de historische context van de locatie?

Ja, de aanwezigheid van een Steen werd verwacht.

- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?

De vondsten dateren uit de late middeleeuwen.

- Wat is de datering en samenstelling van aangetroffen ophogingslagen?

Op basis van het aangetroffen aardewerk kunnen de ophogingslagen in de late middeleeuwen gedateerd worden.

- Zijn de waarnemingen van die aard dat een vlakdekkend onderzoek zich opdringt? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?

Ja, de archeologisch relevante resten zullen door de geplande werken onherroepelijk vernietigd worden. De onderzoeksvragen worden toegelicht in het Programma van Maatregelen van deze nota.

- Hebben de bewaarde archeologische resten potentieel om ons iets meer te vertellen over o.a. het aantal, de inrichting/fasering, bewoners van het Steen?

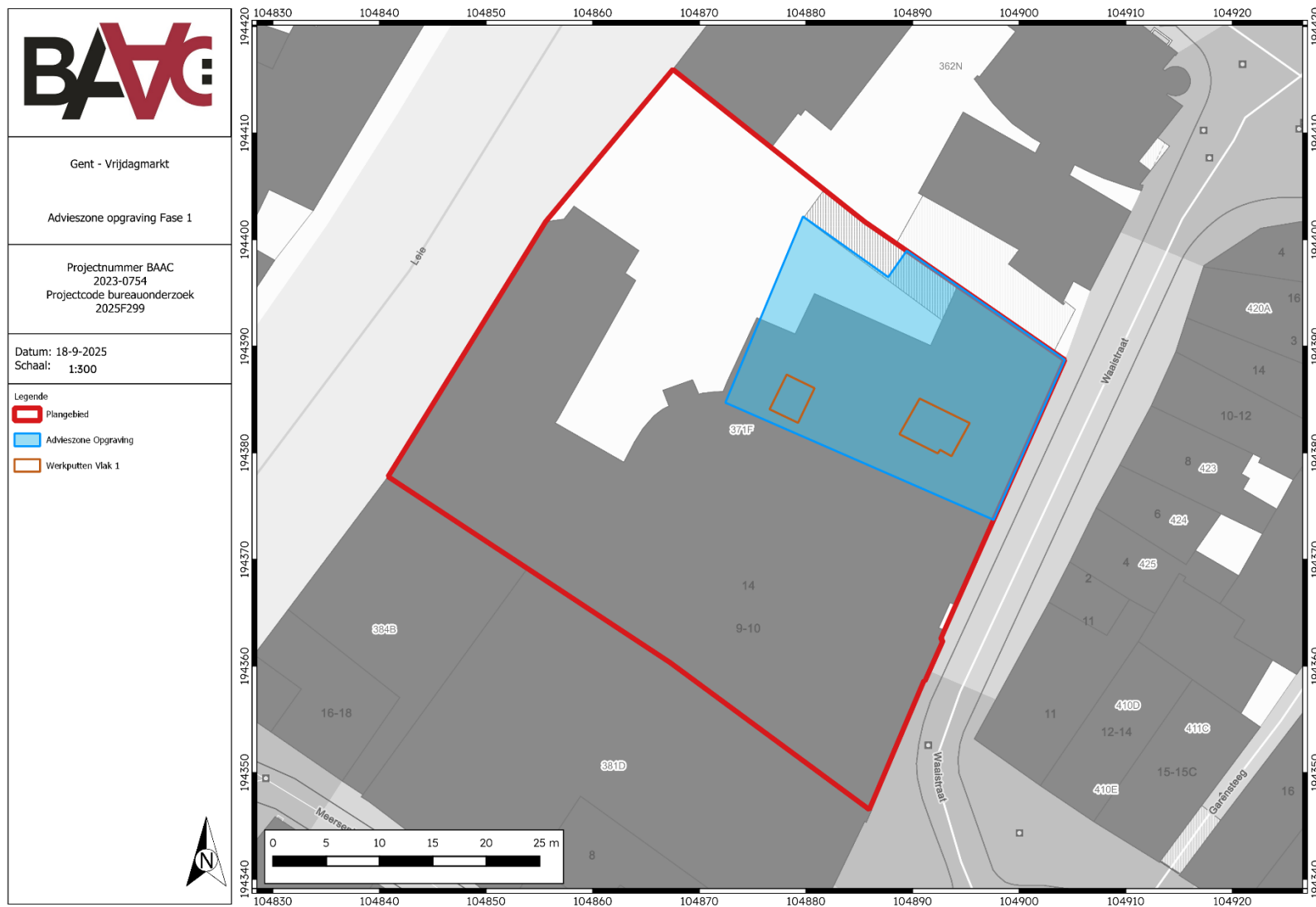
Ja, er werd tot nu toe slechts enkele muurfragmenten van een Steen aangetroffen, maar hopelijk kan verder onderzoek meer informatie opleveren.

2.4 Besluit

Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek is er een groot potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek. Binnen het onderzoeksgebied van fase 1 is een uitgraving tot een diepte van 4,09 m onder het maaiveld voorzien. Deze uitgraving zal bijgevolg de drie archeologisch relevante niveaus op een diepte van ca. 1,1 m, 2,3 m en 3 m onder het maaiveld verstoren. Aangezien er tijdens het proefputtenonderzoek mogelijke restanten van een 13de-eeuws Steen en intacte middeleeuwse ophogingslagen aangetroffen werden, zullen ook deze verstoord worden.

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er voldoende informatie over de aanwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek¹⁷ is verder onderzoek, een definitieve opgraving, aangewezen. De advieszone voor de opgraving omvat het centrale, op straatniveau gelegen gedeelte van het globale plangebied en is ca. 500m² in oppervlakte. De specifieke vereisten voor het vervolgonderzoek worden in Deel 2 van deze nota, het Programma van Maatregelen, verder uitgeschreven.

¹⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

Figuur 27: Plangebied met afbakening van de zone voor opgraving.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan de Vrijdagmarkt 9-10 in Gent werd een archeologienota opgemaakt bestaande uit een bureauonderzoek (ID 23855)¹⁸. De opdrachtgever voorziet op het terrein een nieuwbouw met onderkeldering. Hiervoor zal het plangebied tot een diepte van 4,09 m onder het maaiveld worden afgegraven. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek was er onvoldoende informatie om de aan- of afwezigheid van een archeologische site aan te tonen of het kennispotentieel te bepalen. Er was een hoge verwachting voor sporen vanaf de volle middeleeuwen, maar ook oudere sporen konden niet uitgesloten worden. Zodus werd een uitgesteld vooronderzoek, een proefputtenonderzoek geadviseerd.

Omwille van technische redenen werd het geadviseerde onderzoek opgesplitst in twee fases van uitvoering en rapportering. De eerste fase van dit proefputtenonderzoek werd uitgevoerd door BAAC Vlaanderen bvba en in deze nota gerapporteerd. Op basis van de resultaten die daaruit voorkwamen kan het potentieel op kennisvermeerdering binnen de onderzochte zone als hoog beschouwd worden. Bij het veldonderzoek kwamen namelijk restanten van een 13de-eeuws Steen en verschillende ophogingslagen uit de late middeleeuwen tevoorschijn. Binnen de contouren van het plangebied was de bodem slechts gedeeltelijk verstoord door de subrecente bebouwing. Verder archeologisch onderzoek binnen het plangebied is bijgevolg aangewezen. De specifieke voorwaarden voor deze opgraving worden uiteengezet in het Programma van Maatregelen.

¹⁸ WILLAERT 2022

4 Bijlagen

4.1 Determinatietabel aardewerk

5 Lijsten

5.1 Figurenlijst

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.....	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart.	3
Figuur 3: Overzichtsplan van de geplande werken.....	6
Figuur 4: Opgesteld proefputtenpan archeologienota.....	8
Figuur 5: Aangepast werkputtenplan.....	9
Figuur 6: Faseplan deelonderzoeken.....	10
Figuur 7: Foto's van het terrein tijdens het onderzoek	13
Figuur 8: Aanleggen van werkput 2.	14
Figuur 9: Aangelegde proefputten 1 en 2 t.o.v. de voorziene inplanting.	14
Figuur 10: opschonen van het profiel in proefput 1.....	16
Figuur 11: Profiel proefput 1 op vlak 3 (boven) en uitgraving tot moederbodem (onder)	17
Figuur 12: Profiel proefput 2 op vlak 1 (boven) en vlak 2 (onder)	18
Figuur 13: Overzichtskaart van de profielregistraties.....	20
Figuur 14: Vlak 1 in werkput 1 met de vele baksteenresten.	22
Figuur 15: Kelderstructuur S1002 met centraal in beeld schacht S1005.	22
Figuur 16: Muurfragmenten in natuursteen op één lijn (S1001). Zicht van de Waaistraat richting Leie.....	23
Figuur 17: Vlak 2 in werkput 1 met de kuil (S1008), lagen en puinfundering (S1007).	24
Figuur 18: Profiel 1.1 met de afwissling aan ophogingslagen.	24
Figuur 19: Ophogingspakket S2001 met verstoring in vlak 1 (links) en profiel (rechts).....	25
Figuur 20: Algemeen sporenplan van proefput 1 vlak 1.....	26
Figuur 21: Algemeen sporenplan van proefput 1 vlak 2.	27
Figuur 22: Algemeen sporenplan van proefput 2 vlak 1.....	28
Figuur 23: Grijsbakkende handgevormde scherf met groeflijnversiering (V1)	30
Figuur 24: zogenaamd "paffrath" aardewerk (links) en maaslands aardewerk (rechts).....	30
Figuur 25: De proefputten geplot op het funderingsplan van de gebouwen uit de jaren '90 van vorige eeuw. Daarop aangegeven de ronde funderingspalen en de bestaande kelderwand..	32
Figuur 26: Proefput 1 en 2 geplot op het Primitief Kadaster (ca. 1830 - Rijksarchief België).....	33
Figuur 27: Plangebied met afbakening van de zone voor opgraving.	36

5.2 Tabellenlijst

Tabel 1: Overzicht aangelegde vlakken en dieptes	17
Tabel 2: Beschrijving profiel 1.1	18
Tabel 3: Beschrijving profiel 2.1	19
Tabel 4: Sporenlijst proefput 1.....	21
Tabel 5: Sporenlijst proefput 2.....	25
Tabel 6: Vondstenlijst	29

6 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at:
https://www.onroenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at:
https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.

DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN, 2025. Portaal. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>.

GEPUNT VLAANDEREN, 2024. Catalogus. Available at:
<https://www.geopunt.be/catalogus>.

RAVESCHOT, P., 1989. Waaistraat 1, in: *Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, jg. 13 nr., pp.31-33.

WILLAERT, A., 2022. *Vrijdagmarkt 10 (Gent, Oost-Vlaanderen)*, Sint-Michiels-Brugge.